

Preložila Paulína Čuhová

Enrico Ippolito
Čo bolo červené

1.

Otec je pochovaný medzi tujami a nemeckými dubmi. Keď pred štyrmi rokmi zomrel, žil som ďalej, akoby sa nič nestalo. Ľudia klamú, keď hovoria, že mŕtvy človek v nás naďalej žije, vraj stačí, ak na neho budete denne myslieť. Otec vo mne nežije. Spomienky blednú, niekedy sú klam a inokedy pravda. Škaredé veci, démoni, ktorých v sebe nosíme všetci, sa vymažú. Z jedného dňa na druhý. Niekedy už ani neviem, či bol otec naozaj taký, či sa tak správal a vyzeral. Alebo či som si to všetko iba vymyslel.

Sedím vo vlaku z Berlína do Kolína, tvár sa mi odráža v okne ostrieekanom špinavými kvapkami dažďa a pôsobí znetvorene. Do malého zeleného mramorovaného poznámkového zošita si zapisujem myšlienky a otázky. Na pravej strane sa množia načmárané vety. Čo pre mojich rodičov znamenal komunizmus? Prečo sa s nami matka o tom nikdy nerozprávala? A prečo ma to teraz tak trápi? Na ľavú stranu som lepiacou páskou prilepil otcovu fotku. Leží na zemi vo vojenskej uniforme, pištoľ v rukách, kučery ostrihané na krátko.

Po otcovej smrti sme s matkou a sestrou dávali do poriadku jeho veci, byt sme prehľadávali ako supy, ktoré sa vrhajú na korisť. Na jeho súkromie sme nehládali, aj tak už žiadne nemal.

Otcove listy osamelo ležali v škatuli uloženej v šatníku rodičov, nechali sme ich tam, neprečítané, matky som sa na ich obsah nikdy nespýtal. Zožltnuté fotografie z minulosti, ktoré som objavil v zásuvke, mi dnes môžu poslúžiť len ako malá časť celku. Vidím na nich, že už ako mladý muž nosieval bradu, a tiež to, že nosieval štvoruholníkové veľké okuliare a najčastejšie mával oblečený oblek. Vidím, ako si v lete uväzoval košeľu a ukazoval brucho.

A celkom naisto viem, že môj otec bol komunista. Prezradilo mi to množstvo fotiek; vejúca stranícka zástava rozmazaná v pozadí.

Nevedel som, čo sa odohráva v sestrinom a matkinom vnútri. Nikdy sme sa o tom nerozprávali. Navzájom sme sa síce podporovali, ale o pocitoch sme nehovorili. V našej rodine sme mali tendenciu riešiť veci, ktoré nami otriasli, len sami so sebou. Namiesto toho sme si však rozprávali príbehy.

Matkiným najobľúbenejším príbehom je, ako po prvý raz vzala otca do Palerma, aby ho predstavila rodičom, a on si počínal veľmi nešikovne. Keď o tom rozprávala, zakaždým sme sa smiali. Starý otec nášho otca znervóznil tak, až vylial kávu na gauč. Našťastie stará mama nikdy neskladala igelit z gaučovej súpravy; to by spravila, len ak by sa u nich osobne zastavil pápež alebo Enrico Berlinguer.

Sestra si pamätá, keď sa ako osemnásťročná opýtala otca, či smie u nás prespať jej priateľ, oči mu zaiskrili ako zápalná šnúra od výbušniny. Zato ja mám príbeh z detstva, ktorý ma sprevádza celý život. Keď som mal päť rokov, chcel som za každú cenu bábiku, jednu z tých drahých, ktoré vedia rozprávať a cikať. Báľ som sa to povedať rodičom. Otec však videl, ako v obchodnom dome na tú hlúpu bábiku ustavične pokukujem. Na narodeniny mi podal balíček, roztrhal som tmavomodrý darčekový papier a hľadel na okrúhlu tvár so žiarivými očami. Bol som šťastný.

Otec bol taký. Očividne sa nebáľ, že by mňa alebo jeho mohli talianski súdruhovia vysmiať, a možno mu to bolo jednoducho ukradnuté. Myslím si, že som bol jediný taliansky chlapec v Kolíne, ktorý mal bábiku.

Kým sme vypratávali jeho skriňu a úhľadne ukladali košeľe, saká a nohavice na posteľ, nedokázal som zadržať slzy. Až doteraz som neplakal – ani pri správe o jeho smrti, ani na pohrebe. Ale keď som videl jeho obleky ležať splasnuté a bez života na posteli, dostalo ma to.

Poznám množstvo príbehov o otcovi, ale len málokto z nich sú úplné. Viem, že rodičia sa spoznali v komunistickej škole a že z otca sa neskôr stal vysoký funkcionár *Partito*

Comunista Italiano – Talianskej komunistickej strany – a matka viac nechcela mať so stranou nič spoločné. Je to rozprávanie s medzerami.

Celá rodina sme každý večer popri jedle pozerali talianske správy a otec komentoval situáciu v Taliansku. Vtedy som ešte netušil, čo si mám o *Partito Democratico della Sinistra* a *L'Ulivo* myslieť. Až oveľa neskôr som pochopil, že sa komunistická strana rozštiepila, stala sa z nej *Partito Democratico della Sinistra*, *Democratici di Sinistra* a neskôr *Partito Democratico*. Dodnes si pamätám na fúzy jedného politika, ktorý sa stále všade objavoval a bol spájaný so všetkými stranami. Matka si zakaždým povzdychla, keď ho videla v televízii, akoby v nej vyvolal zlé spomienky, a pohľad naňho zakaždým skazil večer. Nikdy som sa rodičov neopýtal, kto je tento muž, nezaujímalo ma to.

Keď sme boli deti, matka sa nás snažila ochrániť pred zlom, ale vonkajší svet nás nainfikoval svojimi neistotami a prednastavenými konceptami. Mám množstvo diagnóz, ktoré som si stanovil sám. Úzkosť. Fomo. Panické ataky. Dysmorfofóbiu. Neschopnosť cítiť spolupatričnosť.

Cestujem za matkou. Raz do týždňa spolu dve minúty telefonujeme. Odkedy bývam v Berlíne, neviem o jej živote nič. Vzduch vo vlaku mi zväzuje hrdlo. Bubnujem rukou po stole, cítim pohľad suseda na vedľajšom sedadle, ide mu to na nervy, no nič nepovie. Mám na ušiach obrovské slúchadlá, ktoré stlmia akýkoľvek zvuk zvonku. Prezerám si fotky na Instagrame. Palcom prechádzam nahor, žiadnej fotke nevenujem viac než sekundu. Keď si pozriem všetky príspevky, presuniem sa nahor a prezerám si príbehy. Muži, ktorí sa fotia polonahí. Muži, ktorí ukazujú vtáka cez tepláky. Muži, ktorí ležia nahí na posteli a vtáka si prekryjú rôznymi emotikonmi, najčastejšie baklažánom. Mužské zadky, chlpaté, hladké, mäsité, malé, okrúhle, oholené, mľandravé, pevné,

zadky ako broskyňa. A minimálne dvadsať mužov, ktorí zverejňujú obligátne selfička z fitka. #Gay #Gymprogress #VPL a niekedy aj #InspirationalDay. Znudene odložím telefón.

Posledný pohľad do zápisníka. Po piatich hodinách som dorazil na kolínsku hlavnú stanicu.

„Ciao, amore.“

Zodvihnem zrak. Matka stojí na Vroclavskom námestí a máva na mňa. Usmievam sa a pobozkám ju, v tvári sa jej mihne smútok.

V aute sa chvíľu rozprávame. Ako to ide na univerzite? Máš sa dobre? Našiel si si konečne priateľa? Zvyčajné otázky. Rozprávame sa chvíľu o Rose, sestre, ktorá čoskoro príde z Talianska na návštevu s mužom a dieťaťom. Matkin hlas sa zlomí.

Keď si odložím veci do hostovskej izby, idem za ňou do kuchyne. Stojí pri sporáku.

„Čo sa deje?“ pozriem sa jej do očí.

„Lucia je mŕtva. Zistila som to včera.“

„Kto je Lucia?“

Posadím sa do obývačky. Nie je to byt, kde som vyrástol. Čakám v miestnosti, ktorá by mohla patriť cudzej osobe, a počúvam, ako sa varí káva.

Na jednej z fotografií, ktoré som našiel po otcovej smrti v zásuvke, na mňa hľadela neznáma žena. Hľadám v mobile fotku, ktorú som vtedy spravil. Po chvíli ju nachádzam. Žena je v strede. Má dlhé čierne vlasy a dokonale zakrivený nos. Jej oči pripomínajú mačku, akoby nikdy neodvracala zrak. Obočie má dobovo upravené. Pery červené a plné. Dívam sa na odfotenú zadnú stranu fotky, čítam matkiným jemným váhavým písmom napísané: *Istituto di Studi Comunisti Palmiro Togliatti, Frattocchie, 1978. Antonio, Lucia a ja.*

Prvý raz som sa na fotografii díval len na otca. Chcel som, aby mi fotografia o ňom niečo povedala. Chcel som mu byť

bližšie. Teraz nedokážem odvrátiť pohľad od tejto ženy. Akoby som ju už niekedy videl.

Matka postaví tácku s espressom na okrúhly sklenený stôl a posadí sa do kresla oproti.

„Prečo si mi o nej nikdy nerozprávala?“ opýtam sa.

„Je to dlhý príbeh.“